Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2024-2029

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΕΓΚΡΙΘΗΚΑΝ

P10_TA(2026)0219

Έκθεση της Επιτροπής του 2025 για τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Ιουνίου 2026 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2025 για τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (2025/2251(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τη συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, αφετέρου[1], που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2015,

– έχοντας υπόψη τη Γενική Συμφωνία-Πλαίσιο για ειρήνη στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη που μονογραφήθηκε στο Ντέιτον στις 21 Νοεμβρίου 1995 και υπογράφηκε στο Παρίσι στις 14 Δεκεμβρίου 1995 («ειρηνευτική συμφωνία Ντέιτον-Παρισιού»),

– έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα της Προεδρίας της συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Κοπεγχάγη στις 21-22 Ιουνίου 1993, στα οποία καθορίζονται τα κριτήρια της Κοπεγχάγης,

– έχοντας υπόψη την αίτηση προσχώρησης της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στην ΕΕ, που υποβλήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2016,

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 29ης Μαΐου 2019, με τίτλο «Γνώμη της Επιτροπής σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (COM(2019)0261),

– έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τη χορήγηση καθεστώτος υποψήφιας προς ένταξη στην ΕΕ χώρας στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη,

---

[1] ΕΕ L 164 της 30.6.2015, σ. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

– έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 2024, και την απόφαση για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη,

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1529 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Σεπτεμβρίου 2021, για τη θέσπιση του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ ΙΙΙ)[2],

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1449 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια[3],

– έχοντας υπόψη τη δήλωση από τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 21 Ιουνίου 2003,

– έχοντας υπόψη τη δήλωση του Ζάγκρεμπ που εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων στο Ζάγκρεμπ στις 6 Μαΐου 2020, στην οποία επιβεβαιώθηκαν οι κοινές προτεραιότητες, μεταξύ άλλων η ευρωπαϊκή προοπτική της περιοχής, η ενίσχυση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και η ανάγκη για συμπεριληπτικές πολιτικές διαδικασίες και αμοιβαία συμφιλίωση,

– έχοντας υπόψη τη δήλωση από τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων, που εγκρίθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2025 στις Βρυξέλλες,

– έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα της Προεδρίας, της 16ης Δεκεμβρίου 2025, σχετικά με τη διεύρυνση,

– έχοντας υπόψη τη διαδικασία του Βερολίνου, που ξεκίνησε στις 28 Αυγούστου 2014,

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 6ης Οκτωβρίου 2020, με τίτλο «Ένα οικονομικό και επενδυτικό σχέδιο για τα Δυτικά Βαλκάνια» (COM(2020)0641),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 8ης Νοεμβρίου 2023, με τίτλο «Νέο σχέδιο ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια» (COM(2023)0691),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 20ής Μαρτίου 2024, σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις και τις

---

2 ΕΕ L 330 της 20.9.2021, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

3 ΕΕ L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

επανεξετάσεις των πολιτικών πριν από τη διεύρυνση (COM(2024)0146),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 4ης Νοεμβρίου 2025, με τίτλο «Ανακοίνωση του 2025 σχετικά με την πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ» (COM(2025)0690), και το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, με τίτλο «Έκθεση του 2025 για τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη» (SWD(2025)0751),

– έχοντας υπόψη την επισκόπηση και την αξιολόγηση ανά χώρα της Επιτροπής, της 2ας Ιουνίου 2025, σχετικά με το πρόγραμμα οικονομικής μεταρρύθμισης της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, καθώς και τα κοινά συμπεράσματα του οικονομικού και δημοσιονομικού διαλόγου με τους περιφερειακούς εταίρους, της 13ης Μαΐου 2025,

– έχοντας υπόψη την πέμπτη σύνοδο του Συμβουλίου Σταθεροποίησης και Σύνδεσης ΕΕ-Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, της 19ης Ιουλίου 2023, και την όγδοη συνεδρίαση της Επιτροπής Σταθεροποίησης και Σύνδεσης ΕΕ-Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, της 11ης Σεπτεμβρίου 2025,

– έχοντας υπόψη τα αποτελέσματα της έβδομης και της όγδοης συνεδρίασης της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Σταθεροποίησης και Σύνδεσης ΕΕ-Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, που πραγματοποιήθηκαν στις 17 και 18 Σεπτεμβρίου 2025 και στις 11 και 12 Μαρτίου 2026, αντίστοιχα,

– έχοντας υπόψη την έκθεση εμπειρογνωμόνων, της 5ης Δεκεμβρίου 2019, σχετικά με ζητήματα που άπτονται του κράτους δικαίου στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη,

– έχοντας υπόψη την 67η και 68η έκθεση του Ύπατου Εκπροσώπου για την εφαρμογή της Γενικής Συμφωνίας-Πλαισίου για την Ειρήνη στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη προς τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, της 6ης Μαΐου 2025 και της 31ης Οκτωβρίου 2025, αντίστοιχα,

– έχοντας υπόψη την απόφαση 2795 (2025), της 31ης Οκτωβρίου 2025, του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, με την οποία παρατείνεται η εντολή των δυνάμεων της ΕΕ στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη (EUFOR) έως τις 31 Οκτωβρίου 2026,

– έχοντας υπόψη το ψήφισμα 78/282, της 23ης Μαΐου 2024, της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, με το οποίο η 11η Ιουλίου ανακηρύχθηκε διεθνής ημέρα συλλογισμού και μνήμης για τη γενοκτονία της Σρεμπρένιτσα το 1995,

– έχοντας υπόψη το Σύνταγμα της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης,

– έχοντας υπόψη τα άρθρα 21 και 22 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα της UNESCO για το δικαίωμα στην εκπαίδευση στη μητρική γλώσσα,

– έχοντας υπόψη τη σύστασή του της 17ης Ιανουαρίου 2024 προς το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τον Αντιπρόεδρο της Επιτροπής/Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας σχετικά με τον ρόλο της προληπτικής διπλωματίας στην αντιμετώπιση των παγωμένων συγκρούσεων σε ολόκληρο τον κόσμο – χαμένη ευκαιρία ή αλλαγή για το μέλλον,

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Μαρτίου 2026 σχετικά με τη στρατηγική διεύρυνσης της ΕΕ[4],

– έχοντας υπόψη τα προηγούμενα ψηφίσματά του σχετικά με τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη,

– έχοντας υπόψη το άρθρο 55 του Κανονισμού του,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων (A10-0165/2026),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Βοσνία και Ερζεγοβίνη είναι υποψήφια χώρα που προσβλέπει στην ένταξη στις ευρωατλαντικές δομές ως μέσο για την επίτευξη βιώσιμης ειρήνης, δημοκρατίας και μακροπρόθεσμης ευημερίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με πρόσφατες δημοσκοπήσεις, το 70 % των πολιτών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης είναι υπέρ της ένταξης στην ΕΕ·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας έχει αποδυναμώσει την κατάσταση της ασφάλειας στην Ευρώπη και έχει αναδείξει περαιτέρω τη στρατηγική θέση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφάλειας· λαμβάνοντας υπόψη ότι η Βοσνία και Ερζεγοβίνη έχει στενές σχέσεις με το ΝΑΤΟ·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε υποψήφια χώρα αξιολογείται βάσει των επιδόσεών της όσον αφορά την εκπλήρωση των κατοχυρωμένων κριτηρίων της Κοπεγχάγης·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαδικασία διεύρυνσης είναι ένα ειρηνευτικό εγχείρημα που απαιτεί μια λειτουργική, δημοκρατική και πολυεθνοτική Βοσνία και Ερζεγοβίνη, στην οποία όλοι οι πολίτες απολαμβάνουν ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεχιζόμενοι αποκλεισμοί και η αποσχιστική ρητορική υπονομεύουν αυτόν τον στόχο και την ευρωπαϊκή προοπτική ολόκληρης της χώρας·

---

4 Κείμενα που εγκρίθηκαν, P10_TA(2026)0077.

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι θετικές επιπτώσεις της διεύρυνσης μπορούν να είναι ιδιαίτερα επωφελείς για να βοηθηθεί η Βοσνία και Ερζεγοβίνη να υπερβεί τις μακροχρόνιες εσωτερικές προκλήσεις της·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΕΕ παραμένει ο κύριος πολιτικός και οικονομικός εταίρος των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων· λαμβάνοντας υπόψη ότι η ΕΕ εξακολουθεί να είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός και επενδυτικός εταίρος της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Βοσνία και Ερζεγοβίνη παραμένει υπό διεθνή εποπτεία, όπως κατοχυρώθηκε στην ειρηνευτική συμφωνία του Ντέιτον, η οποία τερμάτισε τις ενεργές εχθροπραξίες και δημιούργησε μια βάση για την ειρήνη στη χώρα, και η οποία εξακολουθεί να αποτελεί το θεμέλιο του θεσμικού πλαισίου της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και αποσκοπούσε στη διασφάλιση της ισότητας των τριών λαών που την απαρτίζουν·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι, για να διαφυλαχθεί και να ενισχυθεί η ειρήνη που επιτεύχθηκε με την ειρηνευτική συμφωνία του Ντέιτον και να μπορέσει η Βοσνία και Ερζεγοβίνη να καταστεί πλήρες και λειτουργικό μέλος της ΕΕ, απαιτείται η μετάβαση σε ένα επόμενο στάδιο της συνταγματικής ρύθμισης μετά το Ντέιτον, το οποίο θα ενισχύσει την ενότητα στην πολυεθνοτική αυτή χώρα και θα παράσχει αποκλειστικά στους πολίτες της πλήρη δικαιώματα και ευθύνη για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, όπως αναφέρεται στη στρατηγική πυξίδα, για λόγους ασφάλειας και σταθερότητας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να στηριχθούν η κυριαρχία, η ενότητα και η εδαφική ακεραιότητα της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης·

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Βοσνία και Ερζεγοβίνη είναι ένα πολυεθνοτικό κράτος στο έδαφος του οποίου συνυπάρχουν εδώ και αιώνες διάφορες θρησκείες και λαοί, σε ένα περιβάλλον ανοχής και αμοιβαίου σεβασμού· λαμβάνοντας υπόψη ότι η γλωσσική και πολιτιστική πολυμορφία αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ·

ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο Milorad Dodik επισκέφθηκε τις Ηνωμένες Πολιτείες στις αρχές Φεβρουαρίου του 2026 και συναντήθηκε με ανώτερους αξιωματούχους των ΗΠΑ· λαμβάνοντας υπόψη ότι διάφορα ηγετικά στελέχη της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας διαγράφηκαν από τον κατάλογο κυρώσεων των ΗΠΑ· λαμβάνοντας υπόψη ότι η οντότητα της Σερβικής Δημοκρατίας συμμετείχε σε ξένες εταιρείες άσκησης πίεσης από ομάδες συμφερόντων και ότι, σύμφωνα με αναφορές, οι εν λόγω συμβατικές ρυθμίσεις αποσκοπούν στην εξασφάλιση διεθνούς στήριξης για αποσχιστικούς στόχους όσον αφορά το καθεστώς της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας εντός της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης·

Δέσμευση για την προσχώρηση στην ΕΕ

1. επαναβεβαιώνει σθεναρά τη στήριξή του στην προσχώρηση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στην ΕΕ με βάση την ενότητα, την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα· υπενθυμίζει ότι η πρόοδος είναι αξιοκρατική, γεγονός που απαιτεί την υλοποίηση βιώσιμων και αξιόπιστων μεταρρυθμίσεων ώστε να εκπληρωθούν τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, να προστατευθούν οι δημοκρατικοί θεσμοί, να εξασφαλιστεί η δημοκρατία, να προασπιστεί το κράτος δικαίου, να καταπολεμηθούν η διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα και να διασφαλιστούν ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων και η απαγόρευση των διακρίσεων για όλους τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των λαών που απαρτίζουν τη χώρα, ανεξάρτητα από εθνοτικές, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις·

2. επαναβεβαιώνει τη σημασία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στα Δυτικά Βαλκάνια· καλεί την Επιτροπή να κινητοποιήσει τα αναγκαία διπλωματικά, πολιτικά και πολιτιστικά μέσα για την ενίσχυση των στρατηγικών εταιρικών σχέσεων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης με την ΕΕ και να στηρίξει την περιφερειακή ολοκλήρωση με πλήρη σεβασμό προς την κυριαρχία και τη διεθνή συνεργασία·

3. υπογραμμίζει ότι η ΕΕ πρέπει να παραμείνει απαιτητική και δίκαιη όσον αφορά την αξιολόγηση της προόδου της χώρας με βάση τα κριτήρια προσχώρησης·

4. υποστηρίζει τη σταδιακή ενσωμάτωση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σε επιλεγμένες πολιτικές και προγράμματα της ΕΕ πριν από την πλήρη προσχώρηση, με βάση την πρόοδο των μεταρρυθμίσεων· πιστεύει ότι η σταδιακή αυτή ολοκλήρωση αποφέρει απτά οφέλη στους πολίτες της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, ενισχύει την εμπιστοσύνη τους στη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ και δημιουργεί μη αναστρέψιμη δυναμική προς την πλήρη ένταξη·

5. καλεί επιτακτικά τους πολιτικούς ηγέτες της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να ανανεώσουν και να επιβεβαιώσουν εκ νέου την προσήλωσή τους στον στόχο της ένταξης στην ΕΕ και να υλοποιήσουν με αξιόπιστο, ουσιαστικό και έγκαιρο τρόπο και χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση ή πολιτική παρεμπόδιση τις από καιρό αναμενόμενες αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και να εφαρμόσουν τα μέτρα που καθόρισε η Επιτροπή, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι ενταξιακές προσπάθειες συμβάλλουν στην πολιτική συνοχή και δεν επιδεινώνουν τις εσωτερικές διαιρέσεις, με σκοπό την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων μόλις εκπληρωθούν αξιόπιστα οι αναγκαίες προϋποθέσεις·

6. ζητεί να δοθεί τέλος στην παρεμπόδιση, στις πολιτικά υποκινούμενες χρήσεις της αρνησικυρίας των οντοτήτων, στην αντιπαραγωγική ρητορική και στις διχαστικές τακτικές που παρακωλύουν την πρόοδο και εκτρέπουν την προσοχή από τις σχετικές με την ΕΕ μεταρρυθμίσεις· ενθαρρύνει όλους τους ηγέτες

να συμμετάσχουν εποικοδομητικά, να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των πολιτών και να ξεπεράσουν το αδιέξοδο· τονίζει ότι η πρόοδος στην ενταξιακή πορεία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης εξαρτάται εντέλει από την πολιτική βούληση και την ανάληψη ευθύνης από τις αρχές σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης· υπενθυμίζει ότι οι πολιτικοί παράγοντες της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης έχουν αποδείξει στο παρελθόν την ικανότητά τους να επιτυγχάνουν συναίνεση και να υλοποιούν βασικές μεταρρυθμίσεις·

7. επισημαίνει τον καίριο ρόλο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στην ενταξιακή διαδικασία· την ενθαρρύνει να δώσει προτεραιότητα στις μεταρρυθμίσεις που σχετίζονται με την ΕΕ και να συμμετάσχει σε εποικοδομητικό διάλογο, ώστε να διασφαλιστεί μια αποτελεσματική και απρόσκοπτη νομοθετική διαδικασία· δηλώνει βαθιά συγκλονισμένο και εκφράζει την έντονη ανησυχία του για την πολιτικά υποκινούμενη παρεμπόδιση και τους επανειλημμένους φραγμούς που έχουν παρακωλύσει σημαντικά τη λειτουργία της νομοθετικής εξουσίας σε επίπεδο κράτους και έχουν καθυστερήσει την έγκριση της ενωσιακά απαιτούμενης νομοθεσίας· ζητεί να εγκριθούν ο νόμος για το Ανώτατο Δικαστικό και Εισαγγελικό Συμβούλιο της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και ο νόμος για τα δικαστήρια, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των συστάσεων της Επιτροπής της Βενετίας και μετά από ουσιαστική και συμπεριληπτική διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα·

8. τονίζει ότι βασικές μεταρρυθμίσεις που επηρεάζουν τη λειτουργία, την ανεξαρτησία και τις αρμοδιότητες των κρατικών θεσμών δεν πρέπει να επισπεύδονται ούτε να εργαλειοποιούνται πολιτικά στις υποψήφιες χώρες με πολύπλοκες συνταγματικές ρυθμίσεις, όπως η Βοσνία και Ερζεγοβίνη· υπογραμμίζει ότι οι ταχείες διαδικασίες ή οι πιέσεις για τήρηση των πολιτικών χρονοδιαγραμμάτων δεν πρέπει να διακυβεύουν τη νομική ποιότητα, τη θεσμική ακεραιότητα ή τη συνταγματική διαίρεση των εξουσιών· τονίζει ότι οι μεταρρυθμίσεις που μειώνουν την αποτελεσματικότητα των κεντρικών θεσμών δεν μπορούν να θεωρηθούν πρόοδος στην πορεία προς την ένταξη στην ΕΕ·

9. καλεί το Συμβούλιο Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να ορίσει άμεσα επικεφαλής διαπραγματευτή για τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης με την ΕΕ, σύμφωνα με τις πρόσφατες αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και με πλήρη σεβασμό των συνταγματικών αρμοδιοτήτων και της έννομης τάξης της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης· ενθαρρύνει τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να συντονιστούν σε όλα τα επίπεδα για την εναρμονισμένη ευθυγράμμιση με το ενωσιακό κεκτημένο·

10. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να αναθεωρήσει, πριν από τη θέσπιση του εγχώριου πλαισίου για τις διαπραγματεύσεις

προσχώρησης στην ΕΕ, την απόφαση σχετικά με το σύστημα συντονισμού της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ώστε να διασφαλιστεί ένα πιο λειτουργικό, αποδοτικό, διαφανές και υπεύθυνο σύστημα, μεταξύ άλλων με την ευθυγράμμιση των δικαιωμάτων ψήφου με τις συνταγματικές αρμοδιότητες, τη θέσπιση μηχανισμών λογοδοσίας και σαφών κριτηρίων για τους διορισμούς, και την έγκριση του Εθνικού Προγράμματος για την Υιοθέτηση του Κεκτημένου, ή ισοδύναμου προγράμματος ένταξης, ως χάρτη πορείας για τη διαδικασία προσχώρησης·

11. καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να μεριμνήσουν ώστε η θέσπιση του εγχώριου πλαισίου για τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης στην ΕΕ να είναι διαφανής και συμπεριληπτική, με ουσιαστικούς μηχανισμούς διαλόγου με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους·

12. εκφράζει τη λύπη του για τη συνεχιζόμενη επικράτηση πολιτικών διαιρέσεων, ρητορικής μίσους, συμπεριλαμβανομένης της υποκίνησης εθνοτικής, θρησκευτικής και φυλετικής μισαλλοδοξίας, της άρνησης γενοκτονίας και άλλων εγκλημάτων πολέμου, της εξύμνησης εγκληματιών πολέμου, αποσχιστικών προσπαθειών από την ηγεσία της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας και άλωσης του κράτους, φαινόμενα τα οποία, δεκαετίες μετά τον πόλεμο, διαβρώνουν την εμπιστοσύνη του κοινού, επιταχύνουν τη διαρροή εγκεφάλων και παραλύουν τη χώρα·

13. σημειώνει τις αποφάσεις της συνέλευσης της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας να καταργήσει νόμους που κρίθηκαν αντισυνταγματικοί από το Συνταγματικό Δικαστήριο της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης· καταδικάζει τη συνεχιζόμενη εμπρηστική και απαξιωτική ρητορική και τις αποσχιστικές πολιτικές που ακολουθεί η επίσημη και de facto ηγεσία της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας, την εχθρική συμπεριφορά δημόσιων αξιωματούχων έναντι υψηλόβαθμων δημόσιων αξιωματούχων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, της αντιπολίτευσης και άλλων ανεξάρτητων φωνών στην κοινωνία, καθώς και τον εορτασμό της αποκαλούμενης Ημέρας της Σερβικής Δημοκρατίας, καθώς αποδυναμώνουν τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και υπονομεύουν την ενταξιακή της πορεία και συνιστούν άμεση παραβίαση της ειρηνευτικής συμφωνίας του Ντέιτον·

14. καταγγέλλει τη συνεχιζόμενη συνεργασία των αρχών της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας με ρωσικές επίσημες οντότητες και οντότητες στις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις, γεγονός που υπογραμμίζει τους κινδύνους για την ασφάλεια και σταθερότητα της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης· καλεί επιτακτικά όλους τους πολιτικούς παράγοντες της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας να συμμετάσχουν εποικοδομητικά στους κρατικούς θεσμούς και να δώσουν προτεραιότητα στις μεταρρυθμίσεις που είναι αναγκαίες για την ευρωπαϊκή πορεία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης· καταδικάζει

απερίφραστα κάθε προσπάθεια άσκησης πίεσης από την κυβέρνηση της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας με στόχο την εξασφάλιση διεθνούς στήριξης για την απόσχισή της ή την αμφισβήτηση της εντολής του Ύπατου Εκπροσώπου, καθώς οι ενέργειες αυτές παραβιάζουν άμεσα το Σύνταγμα της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και αντιβαίνουν στην κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα και την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας·

15. καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να εξετάσουν όλα τα διαθέσιμα εργαλεία, συμπεριλαμβανομένων στοχευμένων περιοριστικών μέτρων βάσει του υφιστάμενου πλαισίου κυρώσεων της ΕΕ για τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και των διαδοχικών ανανεώσεών του, κατά ατόμων που ευθύνονται για σοβαρή και διαρκή παρεμπόδιση των δημοκρατικών θεσμών, της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας, της εδαφικής ακεραιότητας και της διαδικασίας ενσωμάτωσης στην ΕΕ· τονίζει ότι τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι αναλογικά, αναστρέψιμα και σχεδιασμένα ώστε να μην επηρεάζουν τον πληθυσμό·

16. ενθαρρύνει την Επιτροπή να αυξήσει την επιτόπια συνεργασία της με στόχο την προώθηση του διαλόγου, την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και την προαγωγή της περιφερειακής ολοκλήρωσης·

17. επικροτεί τη συνεχιζόμενη πλήρη και επίσημη ευθυγράμμιση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας της ΕΕ, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν μετά τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, και ζητεί επιτακτικά την αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή των κυρώσεων από όλους τους πολιτικούς παράγοντες· επικροτεί τη συνεχή συμμετοχή της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σε ενωσιακές επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων·

18. επικροτεί την ομόφωνη έγκριση, από το Συμβούλιο Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, του προγράμματος μεταρρυθμίσεων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης του 2025, καθώς και τη συνεχιζόμενη συμμετοχή της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης του NATO για την ειρήνη· ενθαρρύνει τα θεσμικά όργανα της χώρας να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τις προτεραιότητες και υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συνεργασία αυτή, προκειμένου να ενισχυθούν η θεσμική ικανότητα, η συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας και η ευρωατλαντική ολοκλήρωση, καθώς και η αμυντική ετοιμότητα της χώρας·

19. εκφράζει εκ νέου την υποστήριξή του προς το Γραφείο του Ύπατου Εκπροσώπου και την επιχείρηση Althea των δυνάμεων υπό την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUFOR) και, μολονότι εκφράζει τη λύπη του για τη συνεχιζόμενη εξάρτηση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης από τα εν λόγω θεσμικά όργανα, αναγνωρίζει τον ζωτικό τους ρόλο στη διασφάλιση της ειρήνης και σταθερότητας στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και στην περιοχή, υποστηρίζει δε τις εντολές

τους ωσότου δημιουργηθούν δομές λογοδοσίας σε εθνικό επίπεδο· εκφράζει τη λύπη του για τη συνεχιζόμενη ανάγκη ανανέωσης της εντολής της επιχείρησης Althea περισσότερα από 30 έτη μετά την ειρηνευτική συμφωνία του Ντέιτον και ενθαρρύνει τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εκπληρώσει την καθυστερημένη δέσμευση 5+2 στο θεματολόγιο προετοιμάζοντας το έδαφος για τον τερματισμό της διεθνούς εποπτείας· καλεί όλα τα επιλέξιμα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συμμετοχή τους στις ειρηνευτικές αποστολές της ΕΕ, όπως η επιχείρηση Althea των EUFOR στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη· υπογραμμίζει τη σημασία να διατηρηθούν επαρκή επίπεδα δυνάμεων και επίγνωση της κατάστασης, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης του εξελισσόμενου πολιτικού περιβάλλοντος και του περιβάλλοντος ασφάλειας· επισημαίνει ότι η αποστολή παραμένει βασικός σταθεροποιητικός παράγοντας στη χώρα·

20. εκφράζει τη λύπη του για την παραίτηση του Ύπατου Εκπροσώπου Christian Schmidt και τονίζει ότι οποιαδήποτε μελλοντική μετάβαση όσον αφορά το Γραφείο του Ύπατου Εκπροσώπου θα πρέπει να βασίζεται στον πλήρη σεβασμό της συνταγματικής τάξης, της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, με παράλληλη στήριξη για την ενίσχυση της τοπικής οικειοποίησης και της θεσμικής ευθύνης για την προαγωγή της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας· υπογραμμίζει ότι, υπό το πρίσμα της σημαντικής χρηματοδοτικής συνεισφοράς της ΕΕ, κάθε μελλοντικός Ύπατος Εκπρόσωπος θα πρέπει να διορίζεται από κράτος μέλος της ΕΕ και να λειτουργεί βάσει σαφούς χάρτη πορείας προς το σταδιακό κλείσιμο του Γραφείου του Ύπατου Εκπροσώπου και τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στον Ειδικό Εντεταλμένο της ΕΕ· τονίζει ότι οποιαδήποτε τέτοια παραίτηση δεν πρέπει να συνδέεται με την κατάργηση νομοθεσίας που θεσπίστηκε ως απάντηση σε αποσχιστικές ενέργειες ή αντισυνταγματικά μέτρα που προωθούνται από τον Milorad Dodik ούτε να εξαρτάται από αυτήν·

21. εξακολουθεί να ανησυχεί για τις κακόβουλες προσπάθειες παραπληροφόρησης και εξωτερικών παρεμβάσεων από παράγοντες τρίτων χωρών στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, οι οποίες έχουν ως στόχο να σπείρουν διχόνοια, βία και διεθνοτικές εντάσεις και να αποσταθεροποιήσουν τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και την ενταξιακή της πορεία· εκφράζει ιδιαίτερη ανησυχία για τις συνεχείς επιχειρήσεις παραπληροφόρησης που προέρχονται από τη Ρωσία και τη Σερβία και στοχοποιούν τα Δυτικά Βαλκάνια εν γένει, οι οποίες προωθούνται επίσης από εγχώριους παράγοντες, καθώς και, σε μικρότερο βαθμό, από την Τουρκία, το Ιράν και άλλες χώρες του Περσικού Κόλπου· εκφράζει επίσης την ανησυχία του για την αυξανόμενη οικονομική και πολιτική επιρροή της Κίνας στην περιοχή, ιδίως με στρατηγικές υποδομές και δανεισμό· καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να λάβει αποφασιστικά μέτρα για την αντιμετώπιση των απειλών αυτών και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινωνίας, μεταξύ άλλων επιδιώκοντας την

ευθυγράμμιση με τον νόμο για τις ψηφιακές υπηρεσίες[5] ώστε να αναπτύξει στρατηγικές, ικανότητες και μηχανισμούς συντονισμού για την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις εκλογές και άλλων κινδύνων στον ψηφιακό χώρο πληροφοριών, σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας· καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να αναπτύξει περαιτέρω και να εφαρμόσει ολοκληρωμένες και συμπεριληπτικές πρωτοβουλίες γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα·

22. τονίζει τη σημασία που έχει η στρατηγική επικοινωνία σχετικά με τα οφέλη της προσχώρησης στην ΕΕ· καλεί την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης και την Αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εντείνουν τις προσπάθειες εν προκειμένω και να ενισχύσουν τα ενωσιακώς χρηματοδοτούμενα μέτρα συνδρομής για τη στήριξη της δημοκρατικής ανθεκτικότητας και της ακεραιότητας των πληροφοριών· επισημαίνει τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση του διά ζώσης δημόσιου διαλόγου σχετικά με την ολοκλήρωση της ΕΕ, στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και στη διευκόλυνση του τεκμηριωμένου δημόσιου διαλόγου, και καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη της ΕΕ να τις συμπεριλάβουν στις προσπάθειες στρατηγικής επικοινωνίας·

23. υπενθυμίζει ότι η ασφάλεια και η σταθερότητα σε όλα τα Δυτικά Βαλκάνια εξακολουθούν να μην είναι δεδομένες και ότι υπάρχει κίνδυνος δυνητικών παράπλευρων συνεπειών από την τρέχουσα επιδείνωση της κατάστασης της ευρωπαϊκής ασφάλειας· υπογραμμίζει την ανάγκη να αντιμετωπίζεται προδραστικά η προπαγάνδα των κακόβουλων παραγόντων στην περιοχή, η οποία αποσκοπεί στην υπονόμευση των ενωσιακών συμφερόντων και αξιών·

24. επικροτεί τη συμμετοχή του κοινοβουλίου της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Σταθεροποίησης και Σύνδεσης ΕΕ-Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, προς εκπλήρωση μίας εκ των 14 βασικών προτεραιοτήτων που έθεσε η Επιτροπή·

25. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να τηρήσουν πλήρως την απόφαση (ΕΕ)

---

[5] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) (ΕΕ L 277 της 27.10.2022, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

2015/1900 του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2015[6], ιδίως τις διατάξεις σχετικά με τη σύνθεση και την εκπροσώπηση των μελών της Επιτροπής Σταθεροποίησης και Σύνδεσης, και να διασφαλίσουν την πλήρη και αποτελεσματική εφαρμογή της στην πράξη·

Δημοκρατία και κράτος δικαίου

26. εκφράζει τη λύπη του διότι οι πολιτικοί παράγοντες της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης δεν έχουν θεσπίσει ακόμα τις απαραίτητες συνταγματικές και εκλογικές μεταρρυθμίσεις ώστε να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες μπορούν να ασκούν τα πολιτικά τους δικαιώματα σε ισότιμη βάση· επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να ευθυγραμμιστεί με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και να εφαρμόσει τις σχετικές αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την εξάλειψη κάθε ανισότητας και διάκρισης· καλεί επιτακτικά όλες τις πολιτικές αρχές και τους θεσμικούς εκπροσώπους να επιδιώξουν την υλοποίηση των αναγκαίων αλλαγών μέσω ειλικρινούς διαλόγου, συμπεριληπτικών διαδικασιών και ολοκληρωμένων διαβουλεύσεων με τους πολίτες, την κοινωνία των πολιτών, ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και όλους τους σχετικούς συμφεροντούχους στη χώρα, ώστε να καταστεί δυνατός ο βιώσιμος μετασχηματισμός της ειρηνευτικής συμφωνίας του Ντέιτον σε σύνταγμα, σε πλήρη συμμόρφωση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και αρχές, με γνώμονα τη διασφάλιση ενός λειτουργικού, υπεύθυνου και αντιπροσωπευτικού συστήματος διακυβέρνησης με λαϊκή νομιμότητα· επαναλαμβάνει ότι κάθε εκλογική μεταρρύθμιση δεν θα πρέπει να βαθαίνει ούτε να ενισχύει τις εθνοτικές διαιρέσεις·

27. καλεί επιτακτικά τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να εφαρμόσουν, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, διεθνείς συστάσεις για την ενίσχυση της ακεραιότητας, της αξιοπιστίας και της διαφάνειας της εκλογικής διαδικασίας, μεταξύ άλλων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής φάσης, ιδίως όσον αφορά τη χρηματοδότηση των κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών, τις πολιτικές διαφημίσεις και εκστρατείες, τις διασφαλίσεις κατά της χειραγώγησης και της παραπληροφόρησης με τις πληροφορίες που διαδίδονται στο κοινό, την καταχώριση των κομμάτων, μέτρα για τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων και διατάξεις που σχετίζονται με σύγχρονες εκλογικές τεχνολογίες, όπως η βιομετρική

---

6 Απόφαση (ΕΕ) 2015/1900 του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2015, για τη θέση που πρέπει να ληφθεί εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του συμβουλίου σταθεροποίησης και σύνδεσης, το οποίο συγκροτήθηκε με τη συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, αφετέρου, όσον αφορά απόφαση του συμβουλίου σταθεροποίησης και σύνδεσης για τη θέσπιση του εσωτερικού κανονισμού του (ΕΕ L 277 της 22.10.2015, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1900/oj).

ταυτοποίηση και ο έλεγχος των ψηφοφόρων· ζητεί τη βιώσιμη χρηματοδότηση της Κεντρικής Εκλογικής Επιτροπής·

28. καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να διασφαλίσουν τον πολιτικά ανεξάρτητο διορισμό και τον αποτελεσματικό έλεγχο των προέδρων και των αναπληρωτών προέδρων των εκλογικών συμβουλίων και να αποτρέψουν την καταστρατήγηση των κανόνων για την αμερόληπτη ηγεσία των εκλογικών συμβουλίων, να ελέγχουν τακτικά τα εκλογικά μητρώα και τις ανωμαλίες της προσέλευσης, και να διασφαλίσουν την έγκαιρη διερεύνηση και την αποτελεσματική επιβολή κυρώσεων για εκλογική νοθεία, συμπεριλαμβανομένης της κλοπής ταυτότητας, των πλαστογραφημένων υπογραφών και των μη εύλογων προτύπων προσέλευσης, καθώς και την ισορροπημένη κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης και την αποτελεσματική εποπτεία των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων κατά τη διάρκεια των προεκλογικών εκστρατειών·

29. επισημαίνει ότι, ενώ η αποκέντρωση είναι συμβατή με την προσχώρηση στην ΕΕ, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη πρέπει να ευθυγραμμίσει το συνταγματικό της πλαίσιο με τα ενωσιακά πρότυπα, τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και να διασφαλίσει ότι τα θεσμικά της όργανα λειτουργούν αποτελεσματικά προκειμένου να αναλάβει πλήρως τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους της ΕΕ και να ωφελήσει όλους τους πολίτες, μεταξύ άλλων χάρη σε μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου στην κατανομή των αρμοδιοτήτων, αποτελεσματική ικανότητα σε επίπεδο κράτους να συντονίζει, να εγκρίνει, να εφαρμόζει και να επιβάλλει το ενωσιακό κεκτημένο, και θεσμικές ρυθμίσεις ικανές να αποτρέπουν τους επίμονους φραγμούς και την κατάχρηση των μηχανισμών αρνησικυρίας·

30. καλεί επιτακτικά όλες τις αρχές, ιδίως στην οντότητα της Σερβικής Δημοκρατίας, να σεβαστούν και να εφαρμόσουν τις αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, να τηρήσουν τη συνταγματική τάξη και να προχωρήσουν χωρίς καθυστέρηση στον διορισμό των ελλειπόντων δικαστών από την οντότητα της Σερβικής Δημοκρατίας στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης·

31. τονίζει τον κεντρικό ρόλο του κράτους δικαίου στον δημοκρατικό μετασχηματισμό· ζητεί επείγουσα δικαστική μεταρρύθμιση για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας, του επαγγελματισμού, της λογοδοσίας και της αποτελεσματικότητας του δικαστικού σώματος, μεταξύ άλλων με ένα νομικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ακεραιότητα, την ανεξαρτησία, τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και λειτουργία, και τη διαφάνεια του Ανώτατου Δικαστικού και Εισαγγελικού Συμβουλίου και θα καθορίζει διασφαλίσεις σχετικά με τους

διορισμούς, τη σύγκρουση συμφερόντων, τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων και συμφερόντων και τα όρια θητείας· τονίζει ότι όλοι οι διορισμοί δικαστών στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη θα πρέπει να είναι αξιοκρατικοί και να βασίζονται στις ικανότητες και τα επαγγελματικά προσόντα·

32. σημειώνει με ανησυχία την περιορισμένη πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την αντιμετώπιση της εκτεταμένης διαφθοράς και των αυξανόμενων ενδείξεων άλωσης του κράτους, το οποίο αποτελεί διαρθρωτικό πρόβλημα με βαθιές ρίζες στο εξαιρετικά περίπλοκο σύστημα διακυβέρνησης της χώρας που βασίζεται στην εθνοτική καταγωγή· καλεί επιτακτικά τις πολιτικές αρχές να λάβουν άμεσα και συγκεκριμένα μέτρα σε επίπεδο κράτους και οντοτήτων και να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς, της αστυνομίας και της εισαγγελικής αρχής, προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα η διαφθορά και η άλωση του κράτους, ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη του κοινού και να αντιστραφεί η διαρροή εγκεφάλων· ζητεί ανεξάρτητη και διαφανή δικαστική παρακολούθηση, με προστασία του δικαστικού σώματος από πολιτικές παρεμβάσεις, εκφοβισμό ή επιλεκτική επιβολή·

33. καλεί όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να ευθυγραμμίσουν τα νομικά και θεσμικά τους πλαίσια για την προστασία των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος με το σχετικό ενωσιακό κεκτημένο και να τα εφαρμόζουν πλήρως στην πράξη· καλεί επίσης τις αρχές σε όλα τα επίπεδα να μεριμνήσουν για την επαγγελματική, βασισμένη στα δικαιώματα και μη εκφοβιστική μεταχείριση των καταγγελλόντων, μεταξύ άλλων με τη συστηματική κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των δημόσιων λειτουργών που λαμβάνουν και επεξεργάζονται καταγγελίες, ώστε να αποτρέπονται πρακτικές που υπονομεύουν την εμπιστοσύνη στους μηχανισμούς καταγγελίας, συμπεριλαμβανομένης της αμφισβήτησης των κινήτρων των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος· καλεί επιτακτικά τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σε όλα τα επίπεδα να βελτιώσουν και να επιβάλουν πλήρως τους κανόνες σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων·

34. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να αντιμετωπίσει τα συστημικά κενά στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος βελτιώνοντας την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των φορέων επιβολής του νόμου σε επίπεδο κράτους και οντοτήτων, την ερευνητική τους ικανότητα, τις έρευνες και τις κατασχέσεις και δημεύσεις περιουσιακών στοιχείων, και αντιμετωπίζοντας την πολιτική αιχμαλωσία· επικροτεί τις επιχειρήσεις επιβολής του νόμου που υποστηρίζονται από την Ευρωπόλ· εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για τα τρωτά σημεία όσον αφορά τη διείσδυση του εγκλήματος στα πολιτικά, νομικά και οικονομικά συστήματα·

35. καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να αντιμετωπίσει τα κενά στα πλαίσιά της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΞΧ/ΧΤ), προκειμένου να αποφευχθεί η καταχώρισή της στον γκρίζο κατάλογο, μεταξύ άλλων θεσπίζοντας τους αναγκαίους εσωτερικούς κανονισμούς που απαιτούνται για την αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου ΚΞΧ/ΧΤ και θεσπίζοντας ταχέως μητρώα πραγματικής κυριότητας για τα νομικά πρόσωπα, ιδίως διασφαλίζοντας την ανάληψη άμεσης δράσης από τις οντότητες και την περιφέρεια Brčko σε πλήρη συμφωνία με το ενωσιακό κεκτημένο και τις συστάσεις της επιτροπής MONEYVAL·

36. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να ευθυγραμμιστεί με την πολιτική θεωρήσεων της ΕΕ και, στο μεταξύ, να εφαρμόσει πρόσθετα μέτρα ασφάλειας· καλεί ακόμη τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να βελτιώσει την ασφάλεια των συνόρων της και τη διαχείριση της μετανάστευσης, σε πλήρη συμφωνία με τα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές δίκαιο·

37. ζητεί μια ισχυρή και αποδοτική δημόσια διοίκηση και έναν επαγγελματικό και αποπολιτικοποιημένο δημόσιο τομέα με αποκλειστικά αξιοκρατικούς διορισμούς, ενισχυμένες ικανότητες για συντονιστές μεταρρυθμίσεων σε επίπεδο οντοτήτων και σε τοπικό επίπεδο, δεδομένου ότι εκεί βρίσκεται το πρώτο σημείο επαφής για τους πολίτες, καθώς και συντονισμό των πολιτικών σε εθνικό επίπεδο, και ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης για τη μείωση της πολιτικοποίησης και της αναποτελεσματικότητας·

38. τονίζει την ανάγκη να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και τη δημόσια διοίκηση και για την αντιμετώπιση των συνεχιζόμενων περιορισμών της διοικητικής ικανότητας με συνεχείς ενωσιακές επενδύσεις σε ποιοτικά πλαίσια ανάπτυξης ικανοτήτων και ανταλλαγής γνώσεων βασιζόμενα σε υφιστάμενα μοντέλα ορθών πρακτικών από την ΕΕ και τους διεθνείς εταίρους· καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σε όλα τα επίπεδα, ιδίως την εκτελεστική εξουσία, να εξασφαλίσουν διαφάνεια και πρόσβαση του κοινού σε πληροφορίες σε όλα τα στάδια της λήψης αποφάσεων, μεταξύ άλλων με την έγκαιρη δημοσίευση σχεδίων πράξεων και σχετικών εγγράφων, καθώς και πινάκων αντιστοιχίας σχετικά με την ευθυγράμμιση με το ενωσιακό κεκτημένο, και με ουσιαστική δημόσια διαβούλευση σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ανοικτής διακυβέρνησης και λογοδοσίας·

39. υπογραμμίζει τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία διεύρυνσης και στην προαγωγή της δημοκρατίας και του πλουραλισμού και στην προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και της κοινωνικής προόδου· υπογραμμίζει ότι σε όλα τα στάδια της διαδικασίας προσχώρησης θα πρέπει να διασφαλίζεται η ουσιώδης, διαρθρωμένη και συνεχής

συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με αποδεδειγμένο ιστορικό επιδόσεων και τομεακή εμπειρογνωσία· καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σε όλα τα επίπεδα να ενισχύσουν τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και ακεραιότητα της δημόσιας χρηματοδότησης για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ άλλων με υποχρεωτικές δημόσιες προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, σαφή και μετρήσιμα κριτήρια ανάθεσης, την προδραστική δημοσίευση δεδομένων σχετικά με τους δικαιούχους και τα διατιθέμενα κονδύλια, τη δημιουργία δημόσιων μητρώων επιχορηγήσεων, και διασφαλίσεις έναντι συγκρούσεων συμφερόντων, πολιτικής επιρροής και κατάχρησης κονδυλίων για κομματικούς σκοπούς ή σκοπούς που σχετίζονται με προεκλογικές εκστρατείες· καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και την Επιτροπή να εξασφαλίσουν αυξημένη, διαφανή και βιώσιμη χρηματοδότηση για την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην υπέρβαση των κοινωνικών διαιρέσεων, την προαγωγή της συμφιλίωσης και την ενίσχυση του διεθνοτικού διαλόγου·

Θεμελιώδεις ελευθερίες και ανθρώπινα δικαιώματα

40. τονίζει ότι τα ελεύθερα και πλουραλιστικά μέσα ενημέρωσης στηρίζουν τη δημοκρατία· εκφράζει την ανησυχία του για τη συνεχιζόμενη έλλειψη χρηματοδότησης του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, καλεί τις αρμόδιες αρχές να εφαρμόσουν τις τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις που εκδόθηκαν στη Μπάνια Λούκα σχετικά με το χρέος του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα RTRS προς τον BHRT, και επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Κοινοβουλευτική Συνέλευση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να θεσπίσει ένα βιώσιμο μακροπρόθεσμο νομικό πλαίσιο για τη χρηματοδότηση και των τριών δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων στη χώρα, μεριμνώντας πάντοτε για τη διαφάνεια της ιδιοκτησίας των μέσων ενημέρωσης· υπενθυμίζει ότι ο δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας διαδραμάτισε καίριο ρόλο στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη ως εργαλείο για την ενοποίηση της χώρας μετά τον πόλεμο· ζητεί τη διάθεση και μετάδοση προγραμμάτων στις επίσημες γλώσσες της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης·

41. εκφράζει τη λύπη του για την επιδείνωση της κατάστασης της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης στη χώρα· καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να προστατεύσει τα δημόσια μέσα ενημέρωσης από πολιτικές επιρροές, να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία σε επίπεδο οντότητας με τη νομοθεσία του κράτους και να θεσπίσει κανόνες σχετικά με τη διαφάνεια της ιδιοκτησίας των μέσων ενημέρωσης και τη δημόσια διαφήμιση· καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να επιταχύνει την έγκριση του νόμου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, σύμφωνα με την πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες και την ευρωπαϊκή πράξη για την ελευθερία των μέσων

ενημέρωσης[7]· καταδικάζει τη συνεχιζόμενη διάδοση ρωσικής παραπληροφόρησης στην οντότητα της Σερβικής Δημοκρατίας·

42. καταδικάζει απερίφραστα τις επιθέσεις, τις απειλές, τον εκφοβισμό, την πολιτική πίεση, την επαναφορά και χρήση διατάξεων περί συκοφαντικής δυσφήμισης και τις στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (SLAPP) κατά δημοσιογράφων, εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης και άλλων υπερασπιστών και ακτιβιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως από πολιτικές και άλλες ισχυρές προσωπικότητες υψηλού επιπέδου· καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εφαρμόσει πολιτική μηδενικής ανοχής και να διασφαλίσει ότι δεν υποβαθμίζεται η σοβαρότητα των εν λόγω υποθέσεων· καλεί τις αρχές να θεσπίσουν νομικό πλαίσιο για την αποτελεσματική προστασία από τις SLAPP· καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εγγυηθεί την ελευθερία και ασφάλεια των δημοσιογράφων και να αντιμετωπίσει τις απόπειρες περιορισμού της ελεύθερης άσκησης των δραστηριοτήτων τους· καταδικάζει επίσης τις επιθέσεις κατά βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, επιτρόπων της ΕΕ, αξιωματούχων της ΕΕ και του Γραφείου του Ύπατου Εκπροσώπου·

43. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εναρμονίσει το νομικό πλαίσιο και το πλαίσιο πολιτικής για την ελευθερία της έκφρασης και τη ρητορική μίσους σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, σε πλήρη ευθυγράμμιση με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με σκοπό να διασφαλιστεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης και της πρόληψης και δίωξης της ρητορικής μίσους, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση των υφιστάμενων κενών στο νομικό πλαίσιο της Ομοσπονδίας Βοσνίας και Ερζεγοβίνης· ζητεί να καταπολεμηθεί η ρητορική μίσους στα δημόσια μέσα ενημέρωσης·

44. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να προστατεύσει πλήρως την ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι σε ολόκληρη τη χώρα· καλεί τις αρχές της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας να σεβαστούν την απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου που καταργεί τον ρωσικού τύπου νόμο περί «ξένων πρακτόρων», να μην εισαγάγουν εκ νέου παρόμοια μέτρα και να μην συμμετάσχουν σε επιθέσεις κατά των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών· τονίζει την ανάγκη για ισχυρότερη δικαστική επιβολή και αποποινικοποίηση της δυσφήμισης σε ολόκληρη τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη·

---

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1083 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ (ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης) (ΕΕ L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

45. καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να ενισχύσουν τη νομική και θεσμική προστασία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να διαμορφώσουν ένα ασφαλές και ευνοϊκό περιβάλλον για το έργο των υπερασπιστών αυτών·

46. καταδικάζει τις επιθέσεις, τις διακρίσεις και τη ρητορική μίσους κατά των μειονοτήτων και ζητεί να αναληφθεί άμεση και αποτελεσματική νομική δράση· καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να συμμορφωθεί πλήρως με το σύνταγμά της, να τηρήσει τις αρχές της ισότητας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και του πολυεθνοτικού χαρακτήρα του κράτους, και να εγκρίνει μια εθνική στρατηγική για την εξασφάλιση δίκαιης και αναλογικής εκπροσώπησης όλων των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων, στη δημόσια διοίκηση και τα δημόσια θεσμικά όργανα, καθώς και της πλήρους συμμετοχής τους στον δημόσιο και πολιτικό βίο, σύμφωνα με τα δημοκρατικά πρότυπα και τις δεσμεύσεις της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης για ευρωπαϊκή ολοκλήρωση·

47. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να ανακαλέσει τις τροποποιήσεις που επήλθαν στον ποινικό της κώδικα τον Μάρτιο και Ιούνιο του 2025, όσον αφορά την εξάλειψη της ταυτότητας φύλου ως προστατευόμενου χαρακτηριστικού των διεμφυλικών ατόμων και τον αποκλεισμό των ομόφυλων ζευγαριών από την προστασία έναντι εξ οικείων βίας, αντίστοιχα·

48. καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την απόκτηση καθεστώτος παρατηρητή στο έργο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σκοπό την ενίσχυση της ευθυγράμμισης με το ενωσιακό κεκτημένο για τα θεμελιώδη δικαιώματα, τη βελτίωση της τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής και της συλλογής δεδομένων, καθώς και την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων·

49. ζητεί να ενισχυθούν η ανεξαρτησία, η αποτελεσματικότητα και η προβολή του θεσμού του Διαμεσολαβητή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, μεταξύ άλλων με μια πιο προδραστική προσέγγιση όσον αφορά τις σοβαρές και συστημικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αποτελεσματικότερη επακολούθηση των συστάσεών του·

50. ζητεί να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες όσον αφορά την ισότητα των φύλων και την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια και πολιτική ζωή· καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να ενισχύσει τις θεσμικές αντιδράσεις στην έμφυλη βία· επικροτεί τη νομοθετική πρόοδο στην οντότητα της Ομοσπονδίας· εκφράζει την ανησυχία του για την ασυνεπή και κατακερματισμένη αντίδραση των αρχών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σε περιστατικά έμφυλης βίας· καλεί επιτακτικά τις αρχές να αντιμετωπίσουν την έμφυλη βία ως διαρθρωτικό ζήτημα· υπογραμμίζει τη σημασία να

διασφαλιστεί η ελεύθερη και απρόσκοπτη πρόσβαση σε υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας σε ολόκληρη τη χώρα·

51. υπενθυμίζει ότι, μολονότι η Βοσνία και Ερζεγοβίνη κύρωσε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης του Συμβουλίου της Ευρώπης τον Νοέμβριο του 2013, εξακολουθεί να είναι ασυνεπής η υλοποίηση της νομικής δέσμευσης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας· καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να ενισχύσει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες που εστιάζουν στη βελτιωμένη προστασία των θυμάτων, στην καλύτερη αστυνομική κατάρτιση, σε συντονισμένες θεσμικές αντιδράσεις και στην αντιμετώπιση των ελλείψεων στη δίωξη των δραστών έμφυλης και εξ οικείων βίας, ιδίως στις αγροτικές περιοχές·

52. ενθαρρύνει μακροπρόθεσμες λύσεις για την ανάπτυξη συμπεριληπτικής, ισότιμης και αποπολιτικοποιημένης ποιοτικής εκπαίδευσης, την προώθηση της κατανόησης και της συμφιλίωσης, και την εξασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση στη μητρική γλώσσα· ζητεί επιτακτικά την ανάπτυξη τεκμηριωμένης ιστορικής εκπαίδευσης χωρίς διακρίσεις, με βάση ιστορικά γεγονότα και τον σεβασμό των δημοκρατικών αξιών, με σκοπό την ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης και την καταπολέμηση των διακρίσεων· καλεί την ΕΕ να στηρίξει ενεργά τη διαδικασία αυτή· επαναλαμβάνει την έκκλησή του να δοθεί τέλος στην πρακτική «των δύο σχολείων κάτω από μία στέγη»· υπογραμμίζει τη σημασία να προστατεύεται η πολιτιστική και γλωσσική έκφραση όλων των μειονοτήτων στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη· σημειώνει ότι η έγκριση μαθημάτων και προγραμμάτων σπουδών θα πρέπει να σέβεται την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία της χώρας·

53. υπενθυμίζει ότι η Βοσνία και Ερζεγοβίνη θα πρέπει να αναλάβει πλήρως την ευθύνη για τη διαχείριση της μετανάστευσης, να εφαρμόσει αποτελεσματικά τον νόμο για τον έλεγχο των συνόρων, να βελτιώσει τον συντονισμό και τον επιμερισμό των ευθυνών μεταξύ όλων των επιπέδων διακυβέρνησης, να στελεχώσει επαρκώς τη μεθοριακή αστυνομία και να παράσχει προσβάσιμες, αποδοτικές και δίκαιες διαδικασίες ασύλου, μεριμνώντας παράλληλα για τον πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των προτύπων διεθνούς προστασίας· σημειώνει την έναρξη λειτουργίας του συστήματος εισόδου/εξόδου της ΕΕ (ΣΕΕ), το οποίο ενισχύει την παρακολούθηση των εξωτερικών συνόρων· καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να μεριμνήσουν για την πλήρη ετοιμότητα και ευθυγράμμιση με τις τεχνικές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις προστασίας των δεδομένων που συνεπάγεται το ΣΕΕ· καλεί την Επιτροπή να βρει λύσεις για τις προκλήσεις που ανακύπτουν από τους νέους ενωσιακούς κανόνες σχετικά με το ΣΕΕ για τους οδηγούς φορτηγών από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων·

Σχέσεις καλής γειτονίας και συμφιλίωση

54. επικροτεί τον ενεργό ρόλο της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στην περιφερειακή συνεργασία· υπογραμμίζει ότι οι σχέσεις καλής γειτονίας αποτελούν βασικό στοιχείο της διαδικασίας διεύρυνσης της ΕΕ και της ενταξιακής πορείας κάθε χώρας·

55. τονίζει τη σημασία της συμφιλίωσης εντός της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και καλεί επιτακτικά τις αρχές να μεριμνήσουν για την πρόσβαση στην αλήθεια, τη δικαιοσύνη και την έννομη προστασία, συμπεριλαμβανομένης της νομικής προστασίας και των αποζημιώσεων για τους αμάχους που έχουν πέσει θύματα εγκλημάτων πολέμου, και να εγκρίνει νόμο σε επίπεδο κράτους που θα διασφαλίζει την προστασία και αναγνώριση των θυμάτων βασανιστηρίων· επικροτεί τις τοπικές πρωτοβουλίες οικοδόμησης της ειρήνης και μνήμης· ζητεί να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τους αγνοουμένους, μεταξύ άλλων μέσω περιφερειακής συνεργασίας· καλεί τις αρχές σε όλα τα επίπεδα να στηρίζουν ενεργά και να μην παρεμποδίζουν τις προσπάθειες μνημόνευσης των θυμάτων, ιδίως στις τοπικές κοινότητες, ως βασική συνιστώσα της συμφιλίωσης και της μνήμης·

56. αναγνωρίζει ότι η συμφιλίωση πρέπει να βασίζεται στην αναγνώριση και διδασκαλία ιστορικών γεγονότων, στην τίμηση και μνημόνευση των θυμάτων, στον εντοπισμό όλων των αγνοουμένων, στην προσαγωγή όλων των δραστών στη δικαιοσύνη, και στην προαγωγή ενός περιβάλλοντος συμφιλίωσης, εμπιστοσύνης και σεβασμού 30 χρόνια μετά την ειρηνευτική συμφωνία του Ντέιτον· υπογραμμίζει ότι οι πολιτικοί παράγοντες και όσοι βρίσκονται σε θέσεις επιρροής έχουν ιδιαίτερη ευθύνη να συμβάλουν στη διαμόρφωση ευνοϊκού περιβάλλοντος για τη συμφιλίωση· υπενθυμίζει τη σημασία να αναλάβουν την ευθύνη όλα τα έθνη και τα άτομα που διέπραξαν εγκλήματα κατά τη διάρκεια των βαλκανικών πολέμων, προκειμένου να ξεπεραστεί το παρελθόν και να επιτευχθεί συμφιλίωση·

57. επαναλαμβάνει την έκκλησή του να ληφθούν πρόσθετα μέτρα και να υλοποιηθούν συγκεκριμένα προγράμματα όσον αφορά τη βιώσιμη επιστροφή των προσφύγων και των εσωτερικά εκτοπισμένων, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την απασχόληση, την κοινωνική προστασία και την εκπαίδευση, και να τηρηθούν πλήρως τα δικαιώματά τους σε αποζημίωση για μη επιστρεπτέα περιουσία·

58. απορρίπτει όλα τα αφηγήματα που εκμεταλλεύονται τις εθνοτικές εντάσεις, προωθούν τον ιστορικό αναθεωρητισμό, την άρνηση γενοκτονίας και την εξύμνηση εγκληματιών πολέμου, καθώς και κάθε δημόσια εξύμνηση του φασισμού, του εθνικού σοσιαλισμού και του κομμουνισμού, συμπεριλαμβανομένων της χρήσης του χαιρετισμού «Za dom spremni» της Ustaša στη συναυλία του Marko Perković Thompson στο Široki Brijeg, της επίδειξης συμβόλων των Chetnik σε συγκέντρωση του κινήματος Ravna Gora στο Višegrad και των δηλώσεων του καθηρημένου προέδρου της Βουλής των

Αντιπροσώπων της οντότητας της Ομοσπονδίας Dragan Miokovič με τις οποίες δικαιολόγησε τα εγκλήματα που διέπραξε το γιουγκοσλαβικό κομμουνιστικό καθεστώς μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, και της αμφισβήτησης αποδεδειγμένων γεγονότων και της ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των εγχώριων και διεθνών δικαστηρίων, ή του χαρακτηρισμού, ιδίως από πολιτικούς παράγοντες, δημοκρατικών θεσμών και συνταγματικών ελέγχων ως παράνομων· υπενθυμίζει ότι τα αφηγήματα αυτά υπονομεύουν άμεσα τη συμφιλίωση, τη δημοκρατική σταθερότητα και την εμπιστοσύνη του κοινού· καλεί όλους τους πολιτικούς παράγοντες στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να απόσχουν από διχαστική και εμπρηστική ρητορική και καλεί τις αρχές να ενισχύσουν τη στρατηγική επικοινωνία, να στηρίξουν τον ανεξάρτητο έλεγχο γεγονότων και να επενδύσουν στον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης και στην αγωγή του πολίτη, μεταξύ άλλων σε τοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο μιας προσέγγισης για το σύνολο της κοινωνίας όσον αφορά τη δημοκρατική ανθεκτικότητα· καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να ευθυγραμμίσει τον κρατικό ποινικό κώδικα για την άρνηση γενοκτονίας και την εξύμνηση των εγκληματιών πολέμου με το ενωσιακό κεκτημένο·

59. εκφράζει σοβαρή ανησυχία για τις πολιτικές έννοιες και τα αφηγήματα που προωθούνται στην περιοχή και υποστηρίζουν τη διασυνοριακή ενοποίηση ή τον συντονισμό με βάση την εθνοτική ταυτότητα, συμπεριλαμβανομένου του αποκαλούμενου «σερβικού κόσμου», τα οποία υπονομεύουν την κυριαρχία και εδαφική ακεραιότητα των γειτονικών χωρών και ενέχουν τον κίνδυνο αποσταθεροποίησης της περιοχής· τονίζει ότι τα αφηγήματα αυτά δεν συνάδουν με τις αρχές των σχέσεων καλής γειτονίας και τη διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ· καλεί τη Σερβία και όλες τις χώρες της περιοχής να προσηλωθούν εποικοδομητικά στη σταθερότητα και εδαφική ακεραιότητα της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και να στηρίξουν ενεργά την ενταξιακή πορεία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης·

60. καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εφαρμόσει αποτελεσματικά την αναθεωρημένη εθνική στρατηγική για τα εγκλήματα πολέμου και να ενισχύσει περαιτέρω την περιφερειακή δικαστική συνεργασία, μεταξύ άλλων όσον αφορά την έκδοση υπόπτων·

61. υπενθυμίζει τη σημασία της πλήρους πρόσβασης στα αρχεία της μυστικής υπηρεσίας της πρώην Γιουγκοσλαβίας (UDBA) και της υπηρεσίας αντικατασκοπίας του γιουγκοσλαβικού λαϊκού στρατού (KOS), συμπεριλαμβανομένων των διατηρουμένων στο Σεράγεβο, στη Μπάνια Λούκα και, ιδίως, στο Βελιγράδι· καλεί τις αρχές να ζητήσουν επισήμως, και τις σερβικές αρχές να χορηγήσουν χωρίς καθυστέρηση, πλήρη πρόσβαση και, κατά περίπτωση, να μεταφέρουν το σχετικό αρχειακό υλικό· τονίζει ότι οποιαδήποτε άρνηση ή

καθυστέρηση υπονομεύει τη λογοδοσία, τη δικαιοσύνη για τα θύματα, και την περιφερειακή συμφιλίωση·

62. υπογραμμίζει τη σημασία της προληπτικής διπλωματίας στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη· καλεί την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης να ενισχύσει την ανάπτυξη δεξιοτήτων του προσωπικού της για την καλύτερη κατανόηση του τοπικού ιστορικού, πολιτιστικού και θρησκευτικού πλαισίου, όπως επισημαίνεται στην έκθεση σχετικά με τον ρόλο της προληπτικής διπλωματίας, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιανουάριο του 2024·

Κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις

63. επικροτεί το θεματολόγιο μεταρρυθμίσεων της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και ζητεί επιτακτικά την ταχεία εφαρμογή του, ζητεί δε να δημοσιευθεί ταχέως στις επίσημες γλώσσες της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης και να παρουσιαστεί στο κοινό με προσβάσιμο και διαφανή τρόπο· υπενθυμίζει ότι η Βοσνία και Ερζεγοβίνη μπορεί ακόμα να επωφεληθεί από τη χορήγηση 976,6 εκατομμυρίων EUR· τονίζει ότι η πολιτική βούληση για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων είναι κρίσιμη για την εξασφάλιση κονδυλίων και την πρόληψη της αναδιανομής τους· υπογραμμίζει ότι η μη τήρηση των προθεσμιών και η έλλειψη προόδου μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα να υστερήσει η Βοσνία και Ερζεγοβίνη σε σχέση με άλλες χώρες της διεύρυνσης όσον αφορά την οικονομική σύγκλιση και την ένταξη στην ΕΕ και να στερηθούν οι πολίτες σημαντικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη· εκφράζει τη λύπη του διότι το 10 % των κονδυλίων, ήτοι περισσότερα από 100 εκατομμύρια EUR, χάθηκαν τελείως λόγω των αρχικών καθυστερήσεων στην υποβολή του προγράμματος μεταρρυθμίσεων από τις πολιτικές αρχές· ζητεί την ταχεία κύρωση της χρηματοδοτικής και δανειακής συμφωνίας·

64. τονίζει ότι οποιαδήποτε αποδέσμευση και εκταμίευση των κονδυλίων αυτών πρέπει να εξαρτάται αυστηρά από την εκπλήρωση σαφών, μετρήσιμων και επαληθεύσιμων οροσήμων ως προς το κράτος δικαίου, τη δημοκρατική λειτουργία των θεσμών, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τις κοινωνικοοικονομικές μεταρρυθμίσεις· ζητεί την αποτελεσματική συμμετοχή της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στην παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος μεταρρυθμίσεων και στην εποπτεία της χρήσης των ενωσιακών κονδυλίων, σύμφωνα με την αρχή της συμπεριληπτικής εταιρικής σχέσης·

65. καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να δημιουργήσει ένα θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση των ενωσιακών κονδυλίων, μεταξύ άλλων με τον διορισμό εθνικού συντονιστή της διευκόλυνσης μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης, τη δημιουργία των υποστηρικτικών δομών που απαιτούνται για την υλοποίηση του

προγράμματος μεταρρυθμίσεων, τον ορισμό ενιαίου σημείου επαφής για κάθε μεταρρύθμιση, προκειμένου να διασφαλιστεί η εναρμονισμένη και συντονισμένη υλοποίηση σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης, και τον διορισμό διευθυντή της Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης ως εθνικού συντονιστή του ΜΠΒ ΙΙΙ, σύμφωνα με προηγούμενες πρακτικές· ζητεί καλύτερη απορρόφηση των κονδυλίων του ΜΠΒ ΙΙΙ στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, μεταξύ άλλων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·

66. πιστεύει ότι η ενωσιακή χρηματοδότηση θα πρέπει να στηρίζει καλύτερα τις δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις στη χώρα και ζητεί, επομένως, να αναπρογραμματιστεί η σχετική ενωσιακή χρηματοδότηση ώστε να διοχετευθούν περισσότερα κονδύλια στη στήριξη της τεχνικής συνδρομής για την απορρόφηση των κονδυλίων, των δικαστικών μεταρρυθμίσεων και των μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς· καλεί την ΕΕ και τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο γόνιμης συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και των ομολόγων της στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία μπορεί να ασκήσει αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές της·

67. υπενθυμίζει ότι η ενωσιακή χρηματοδότηση για έργα στην οντότητα της Σερβικής Δημοκρατίας θα πρέπει να παραμείνει δεσμευμένη ωσότου αντιστραφεί η δημοκρατική οπισθοδρόμηση της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας·

68. επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις με τα Δυτικά Βαλκάνια σχετικά με την ένταξή τους στην ενωσιακή πολιτική «περιαγωγής με χρέωση εσωτερικού», η οποία θα παράσχει στους πληθυσμούς των Δυτικών Βαλκανίων ένα από τα πλέον απτά και άμεσα αισθητά οφέλη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσχώρησης των χωρών τους στην ΕΕ·

69. σημειώνει την ανθεκτική αλλά επιβραδυνόμενη οικονομία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης· ζητεί μια βιώσιμη δημοσιονομική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών περιορισμών, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, τη διασφάλιση της έγκαιρης έγκρισης των προϋπολογισμών σε κρατικό επίπεδο, την υλοποίηση δράσεων για την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων, της διαρροής εγκεφάλων και της ταχέως εξελισσόμενης δημογραφικής κρίσης, στρατηγικές για την ανεργία και την αγορά εργασίας, τη στήριξη της καινοτομίας, των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, και τη διασφάλιση μεγαλύτερης διαφάνειας, λογοδοσίας και αποπολιτικοποιημένης λήψης αποφάσεων·

70. καλεί τις αρχές της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να εγκρίνουν συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση της διαρροής εγκεφάλων,

ιδίως μεταξύ των νέων, επενδύοντας σε ποιοτική εκπαίδευση, αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας, κοινωνική προστασία και πολιτικές χωρίς αποκλεισμούς και εφαρμόζοντας πλήρως τις Εγγυήσεις για τη Νεολαία· υπογραμμίζει την καίρια σημασία του γνήσιου κοινωνικού διαλόγου, ώστε η διεύρυνση να αποφέρει οφέλη σε όλες τις πληθυσμιακές ομάδες·

71. καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, ιδίως τα κοινοβούλια των οντοτήτων της Ομοσπονδίας και της Σερβικής Δημοκρατίας, να ολοκληρώσουν χωρίς καθυστέρηση τα εναπομένοντα νομοθετικά και θεσμικά μέτρα που απαιτούνται για την προσχώρηση στον ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ (SEPA), με σκοπό να μπορέσουν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης να επωφεληθούν από σημαντικές εξοικονομήσεις στο κόστος συναλλαγών·

72. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να προχωρήσει σε μεταρρύθμιση του συστήματος δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με τους ενωσιακούς κανόνες, να ενισχύσει την εποπτεία, τις ικανότητες και τον συντονισμό σε επίπεδο κράτους και οντοτήτων, και να εξασφαλίσει διαφανείς, ανταγωνιστικές και ανθεκτικές στη διαφθορά διαδικασίες, μεταξύ άλλων με ισχυρότερες κυρώσεις, έναν πραγματικά ανεξάρτητο φορέα επανεξέτασης δημοσίων συμβάσεων, ένα πλήρως λειτουργικό σύστημα ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων και αυστηρότερα όρια στις άμεσες συμφωνίες και άλλες μη ανταγωνιστικές διαδικασίες·

Ενέργεια, περιβάλλον και συνδεσιμότητα

73. ενθαρρύνει τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εκσυγχρονίσει τους κανόνες της για τις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, σύμφωνα με την τρίτη δέσμη μέτρων της ΕΕ για την ενέργεια, προκειμένου να εξασφαλίσει τη διαφάνεια και να συνδέσει τα εθνικά ενεργειακά συστήματα με τα περιφερειακά και ενωσιακά δίκτυα, με στόχο την ενίσχυση της αποδοτικότητας και της ασφάλειας· καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη και τις οντότητές της να επωφεληθούν από τη χαμηλή εξάρτηση της χώρας από το φυσικό αέριο ώστε να μεταβούν σε ένα απανθρακοποιημένο ενεργειακό σύστημα και να αποφύγουν τη δημιουργία μη αξιοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού επενδύοντας σημαντικά σε σημαντικές νέες υποδομές φυσικού αερίου, επιδιώκοντας παράλληλα τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού με φυσικό αέριο χάρη στη διασύνδεση με τα κράτη μέλη, προκειμένου να μειωθεί η εξάρτηση από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα·

74. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εγκρίνει νόμο για το κλίμα και στρατηγικές για την προστασία του περιβάλλοντος, να ευθυγραμμιστεί με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ, να διασφαλίσει στρατηγικό και διαφανή επενδυτικό σχεδιασμό, συμπεριλαμβανομένης της ουσιώδους συμμετοχής του κοινού, να βελτιώσει την προστασία της βιοποικιλότητας και να επιταχύνει τη

δίκαιη πράσινη μετάβαση· εκφράζει την ανησυχία του για την κατάσταση των αδέσποτων ζώων·

75. καλεί όλες τις εξορυκτικές οντότητες που δραστηριοποιούνται στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να συμμορφωθούν πλήρως με την εθνική νομοθεσία και να δώσουν προτεραιότητα στην προστασία του περιβάλλοντος και στη δημόσια υγεία·

76. καλεί επιτακτικά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να εφαρμόσει ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων και των λυμάτων, αποτελεσματική πρόληψη των πλημμυρών και μια στρατηγική σε επίπεδο χώρας για την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, μεταξύ άλλων τηρώντας τις δεσμευτικές υποχρεώσεις της να κλείσει τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα Tuzla 4 και Kakanj 5 και να τηρήσει το εθνικό της σχέδιο μείωσης των εκπομπών στο πλαίσιο της Συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα·

77. καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να βελτιώσει τα δίκτυα μεταφορών και τη διασυνοριακή συνεργασία και να σημειώσει πρόοδο σε βασικά περιφερειακά έργα υποδομών, αξιοποιώντας πλήρως τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ· υπογραμμίζει τη στρατηγική σημασία της ενεργού συμμετοχής της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης σε μεγάλα περιφερειακά έργα διασύνδεσης στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών δικτύων στα Δυτικά Βαλκάνια· τονίζει ότι τα έργα αυτά στηρίζουν τη δημιουργία ανθεκτικών εφοδιαστικών αλυσίδων, μειώνουν τις στρατηγικές εξαρτήσεις και συμβάλλουν αποφασιστικά στην οικονομική σύγκλιση, την περιφερειακή ολοκλήρωση και ανθεκτικότητα της χώρας και τη διασυνοριακή συνεργασία, καθώς και στη σταδιακή ενσωμάτωσή της στην ενιαία αγορά της ΕΕ· καλεί τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη να προωθήσει επίσης έργα που αποσκοπούν στη στρατιωτική κινητικότητα·

°

° °

78. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Αντιπρόεδρο της Επιτροπής/Ύπατη Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή, στην προεδρία της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, στο Συμβούλιο Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια της οντότητας της Ομοσπονδίας Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, της οντότητας της Σερβικής Δημοκρατίας και της περιφέρειας Brčko, και στο Γραφείο του Ύπατου Εκπροσώπου.